Sessie data rapport

De bibliotheek van morgen

Civinc voorbeeldrapport · 16 November 2026

Civinc

Index

Grootste spreiding | Meest besproken | Langst besproken

Samenvatting

Pag.

2 Inhoudsopgave

3 Overzicht van de sessie

4 Antwoorden op survey vragen

Civinc

Een AI analyse maakte onderdeel uit van deze sessie. De output kan onjuistheden bevatten. Voor meer informatie over ons gebruik van AI, klik op de link hieronder

Onze AI factsheet

Annex: analyse per stelling

Pag.

6 De bibliotheek moet ook boeken aanbieden die veel mensen kwetsend vinden.

7 Kinderen hebben meer aan een uur lezen dan aan een uur leren omgaan met AI.

8 Een bibliotheek zonder boeken is nog steeds een bibliotheek.

9 Stilte hoort niet meer thuis in de bibliotheek van nu.

10 De bibliotheek hoort neutraal te blijven in maatschappelijke debatten.

11 De bibliotheek is belangrijker voor de democratie dan de gemeenteraad.

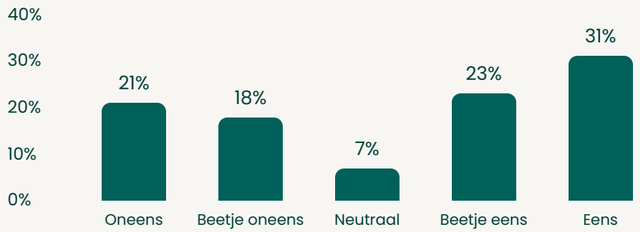
Overzicht van de sessie

38 mensen namen deel aan de sessie. Zij bespraken **60 thematische stellingen**, waarbij **472 berichten** in **34 conversaties** werden verstuurd.

Een paar hoogtepunten

De bibliotheek moet ook boeken aanbieden die veel mensen kwetsend vinden.

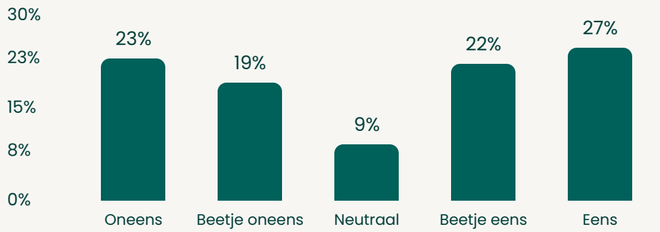
Verdeling Spreiding 1.6

Zie pagina 6

Kinderen hebben meer aan een uur lezen dan aan een uur leren omgaan met AI.

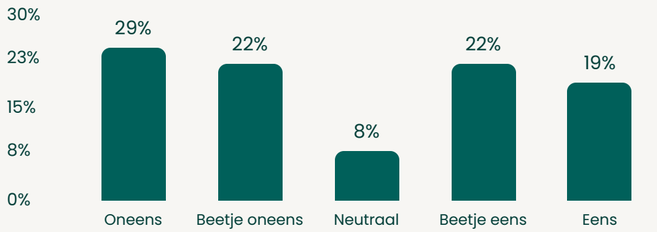
Verdeling Spreiding 1.5

Zie pagina 7

Een bibliotheek zonder boeken is nog steeds een bibliotheek.

Verdeling Spreiding 1.5

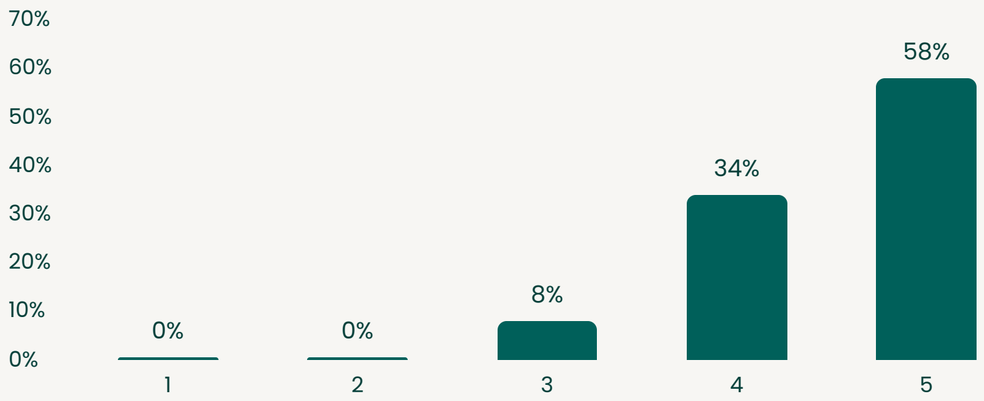

Zie pagina 8

Antwoorden op survey vragen

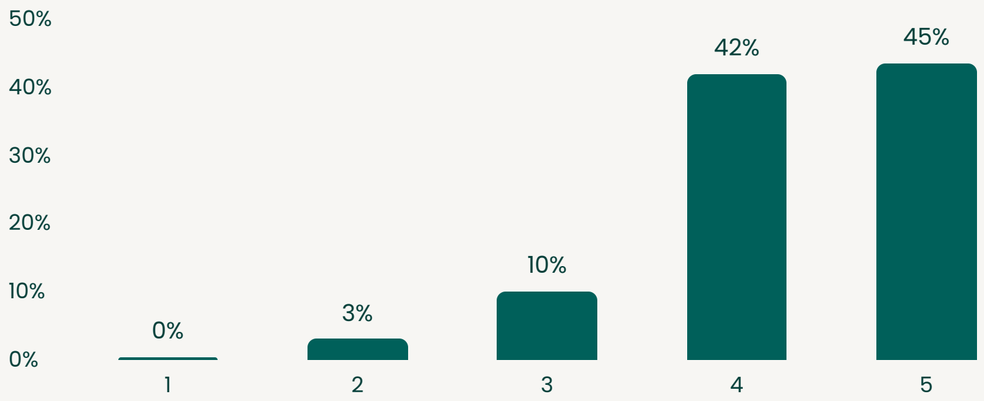
Veiligheid

Hoe veilig voelde je je om je mening te delen? (1 = niet veilig, 5 = heel veilig)

Hoe vond je het?

Geef een cijfer tussen de 1 (negatief) en 5 (positief), en vertel hieronder meer over je ervaring.

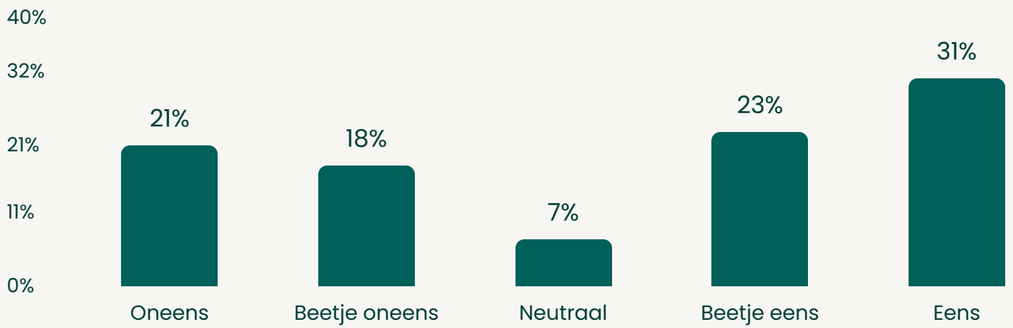
Bijlage:

Data resultaat per stelling

De bibliotheek moet ook boeken aanbieden die veel mensen kwetsend vinden.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **13**

Samenvatting

Een kleine meerderheid vindt dat ook kwetsende boeken in de kast horen, maar de tegenstemmen waren uitgesproken. Voorstanders zien de bibliotheek als de plek waar je zelf mag oordelen, zonder dat iemand vooraf voor je kiest. Tegenstanders vragen zich af waarom gemeenschapsgeld naar titels gaat die buurtgenoten pijn doen. Opvallend: bijna iedereen maakte onderscheid tussen een boek beschikbaar hebben en het op de leestafel leggen.

Waarom oneens

Niet van ons belastinggeld

Wat je met publiek geld koopt, is een keuze; die hoeft niet op kwetsende titels te vallen.

De kast is niet neutraal

Een boek aanbieden geeft het gewicht, of je dat nu bedoelt of niet.

Wie voelt zich nog welkom?

Als je eigen groep in de kast wordt beledigd, blijf je weg.

Waarom eens

Zelf lezen, zelf oordelen

Je kunt een idee pas afwijzen als je het hebt kunnen lezen.

Wie bepaalt kwetsend?

Wat de een beledigt, is voor de ander het boek dat eindelijk iets benoemt.

Weghalen maakt nieuwsgierig

Een geweerd boek krijgt meer aandacht dan het ooit op de plank had gekregen.

Prominente ideeën & suggesties

Beschikbaar, niet uitgestald: Houd omstreden titels in de collectie, maar zet ze niet in de etalage.

Context erbij: Bied bij beladen boeken een toelichting of een tegengeluid aan.

Open collectiebeleid: Leg uit hoe de bibliotheek kiest, en laat bezoekers erop reageren.

Gesprek in plaats van klacht: Organiseer een leesavond over een boek waarover geklaagd wordt.

Verdiepende vragen

Aanbieden of aanprijzen? Is er een verschil tussen een boek in de kast hebben en het op de leestafel leggen?

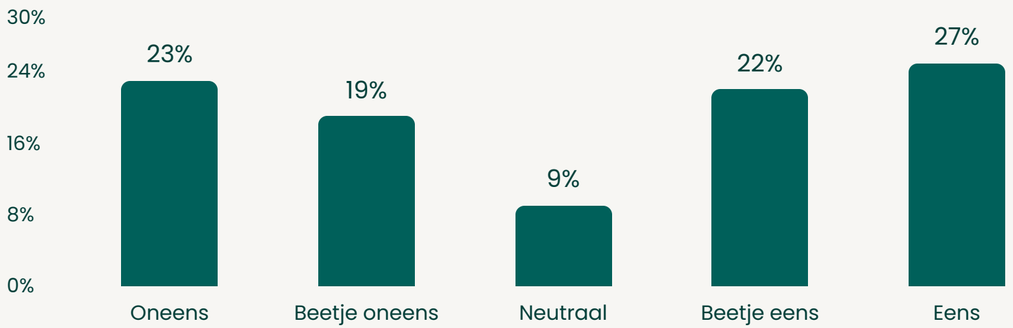
Wie beslist? Wie zou moeten bepalen wat te kwetsend is: de bibliothecaris, de gemeente of de lezer?

Welk boek schuurde bij jou? Heb je ooit iets gelezen dat je kwetste, en ben je blij dat je het kon lezen?

Kinderen hebben meer aan een uur lezen dan aan een uur leren omgaan met AI.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **9**

Samenvatting

De meningen zijn vrijwel gelijk verdeeld. Wie het eens is, ziet lezen als de basis onder al het andere: zonder leesvaardigheid kun je ook een AI-antwoord niet beoordelen. Wie het oneens is, vindt dat kinderen moeten leren omgaan met de wereld waarin ze opgroeien. Het vaakst genoemde inzicht: de tegenstelling is minder groot dan ze lijkt, want kritisch omgaan met AI begint bij goed kunnen lezen.

Waarom oneens

Dit is hun wereld

Kinderen gebruiken AI toch al; beter met begeleiding dan zonder.

Het is niet of-of

Een uur lezen sluit een uur digitale vaardigheid niet uit.

Kansengelijkheid

Wie thuis geen uitleg krijgt over AI, moet die ergens anders kunnen halen.

Waarom eens

Lezen is de basis

Wie niet goed leest, kan ook niet beoordelen of een AI-antwoord klopt.

Concentratie verdwijnt

Lang achter elkaar lezen is een vaardigheid die je nergens anders meer oefent.

AI leren ze vanzelf

De techniek is over vijf jaar anders; leesvaardigheid blijft.

Prominente ideeën & suggesties

Lezen over AI: Combineer beide: laat kinderen verhalen en teksten over technologie lezen.

Klopt dit wel?: Geef workshops waarin kinderen een AI-antwoord controleren met een boek.

Ouders meenemen: Organiseer avonden waar ouders en kinderen samen met AI oefenen.

Voorlezen blijft: Houd het voorleesuur overeind, ook als er nieuwe programma's bij komen.

Verdiepende vragen

Wat is de basis? Welke vaardigheid moet een kind van tien in elk geval beheersen?

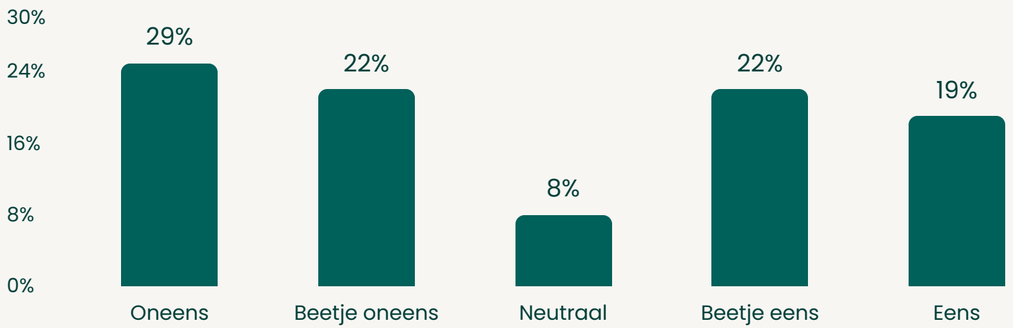
Wie leert het ze? Is omgaan met AI een taak voor ouders, de school of de bibliotheek?

Wat verroudert? Welke vaardigheid uit je eigen jeugd bleek later onmisbaar, en welke overbodig?

Een bibliotheek zonder boeken is nog steeds een bibliotheek.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **10**

Samenvatting

De groep is verdeeld, met een lichte meerderheid die vindt dat boeken de kern blijven. Voor hen is het boek wat de bibliotheek onderscheidt van een buurthuis. De andere helft ziet de bibliotheek als een plek voor kennis en ontwikkeling, in welke vorm dan ook: een cursus, een taalcafé, hulp bij een formulier. In de gesprekken bleek het verschil kleiner dan de cijfers doen vermoeden: bijna niemand wil de boeken weg, en bijna niemand wil alleen boeken.

Waarom oneens

Dan is het een buurthuis

Zonder collectie verdwijnt wat de bibliotheek uniek maakt.

Boeken dwingen tot aandacht

Een boek vraagt concentratie die je op een scherm of in een cursus niet oefent.

Toevallig iets vinden

Tussen de kasten stuit je op wat je niet zocht; dat doet geen zoekbalk je na.

Waarom eens

Het gaat om kennis

De opdracht is mensen wijzer maken; papier is daar maar één middel voor.

Kijk wie er nu komt

Veel bezoekers komen voor hulp, taal of een werkplek, niet voor een boek.

De collectie past in je broekzak

E-books en luisterboeken leen je thuis; het gebouw kan iets anders bieden.

Prominente ideeën & suggesties

Kleiner maar scherper: Houd een compacte collectie die echt gelezen wordt en maak ruimte voor ontmoeting.

Boek als startpunt: Koppel elke activiteit aan iets om te lezen of te luisteren.

Leescoaches: Zet medewerkers in om mensen persoonlijk naar een passend boek te leiden.

Meten wat werkt: Kijk naast uitleencijfers ook naar wat bezoekers er wijzer van worden.

Verdiepende vragen

Wat maakt het een bibliotheek? De boeken, het gebouw, de mensen die er werken of wat je er kunt leren?

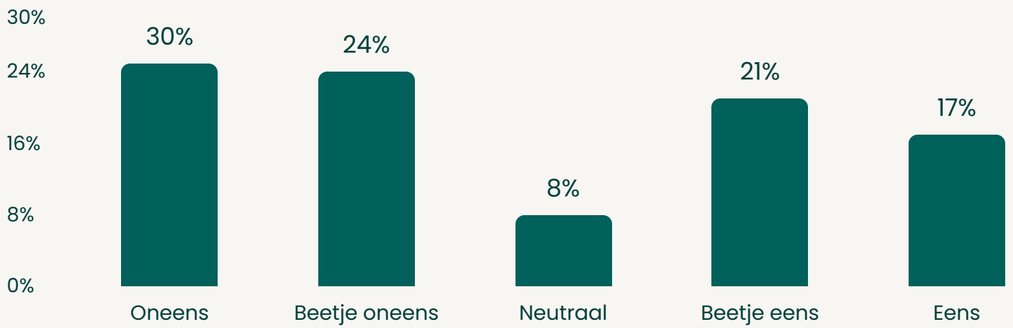
Wat zou je missen? Stel dat de kasten morgen weg zijn: wat mis je dan concreet?

Waar haal jij je kennis? Wanneer leerde je voor het laatst iets uit een boek, en wanneer ergens anders?

Stilte hoort niet meer thuis in de bibliotheek van nu.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **11**

Samenvatting

Ruim de helft wil de stilte niet kwijt, maar de discussie ging minder over geluid dan over de vraag voor wie de bibliotheek er is. Voorstanders van reuring zien een huiskamer van de buurt, waar ontmoeting belangrijker is dan concentratie. Verdedigers van stilte noemen de bibliotheek de laatste plek waar je niets hoeft te kopen en niemand iets van je wil. Veel duo's kwamen uit bij dezelfde oplossing: allebei, maar niet in dezelfde ruimte.

Waarom oneens

De laatste stille plek

Thuis, op het werk en onderweg is het druk; hier mag het nog rustig zijn.

Studeren kan nergens anders

Niet iedereen heeft thuis een eigen kamer of een rustige tafel.

Stilte is ook gastvrij

Rust nodigt mensen uit die in drukte juist afhaken.

Waarom eens

Ontmoeten gaat voor

De bibliotheek is een van de weinige plekken waar je nog zomaar een buurtgenoot spreekt.

Stilte schrikt af

Wie zich bekeken voelt bij elk geluid, komt met kinderen niet meer terug.

Boeken lenen kan ook online

De meerwaarde van het gebouw zit in wat je er samen doet.

Prominente ideeën & suggesties

Stille en levendige zones: Verdeel het gebouw duidelijk, met een echte stilteruimte.

Stille uren: Spreek vaste tijden af waarop het hele gebouw rustig is.

Akoestiek aanpakken: Investeer in inrichting die geluid dempt in plaats van in verbodsbordjes.

Vraag het de bezoekers: Laat gebruikers meedenken over de indeling van hun eigen bibliotheek.

Verdiepende vragen

Waarvoor kom jij? Kom je naar de bibliotheek voor rust, voor boeken of voor mensen?

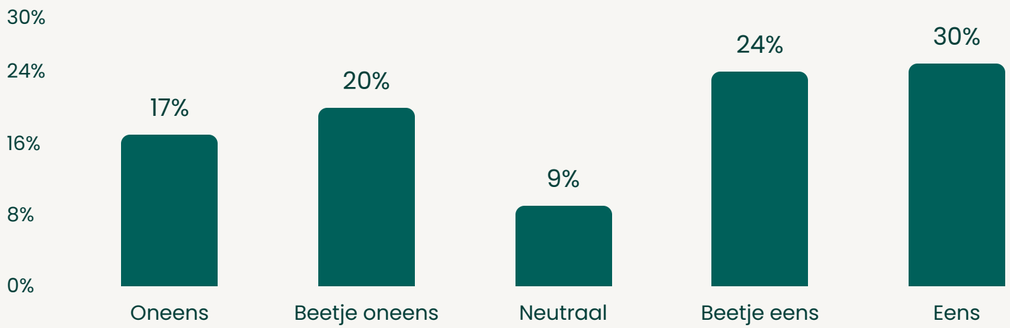
Wie valt buiten de boot? Welke bezoekers raak je kwijt als het stiller wordt, en welke als het drukker wordt?

Huiskamer of studiezaal? Kan één gebouw beide zijn, of moet een bibliotheek durven kiezen?

De bibliotheek hoort neutraal te blijven in maatschappelijke debatten.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **9**

Samenvatting

Een meerderheid kiest voor neutraliteit, vooral om vertrouwen te houden bij iedereen in de wijk. De tegenstemmers vinden dat een bibliotheek die opkomt voor vrije toegang tot informatie al een standpunt inneemt. In meerdere gesprekken ontstond een onderscheid dat beide kanten herkenden: de bibliotheek kiest geen kant in een debat, maar wel vóór het debat zelf.

Waarom oneens

Neutraal bestaat niet

Elke aankoop, elke lezing en elke poster is al een keuze.

Sommige waarden verdedig je

Voor leesvrijheid en feiten mag een bibliotheek gewoon gaan staan.

Zwijgen is ook een signaal

Wie niets zegt als boeken worden geweerd, kiest ook.

Waarom eens

Van iedereen

Een publieke plek die partij kiest, raakt een deel van de buurt kwijt.

Vertrouwen is alles

Mensen komen met vragen omdat ze geen mening terugkrijgen.

Laat anderen het debat voeren

De bibliotheek biedt het podium, niet het standpunt.

Prominente ideeën & suggesties

Podium voor alle kanten: Nodig bij beladen thema's altijd sprekers met verschillende standpunten uit.

Kernwaarden opschrijven: Leg vast waar de bibliotheek wél voor staat, zoals vrije toegang tot informatie.

Gesprek in plaats van lezing: Laat bezoekers met elkaar in gesprek gaan in plaats van luisteren naar één spreker.

Uitleggen wat je doet: Wees open over waarom een activiteit wel of niet doorgaat.

Verdiepende vragen

Neutraal of onpartijdig? Is er een verschil tussen geen kant kiezen en nergens voor staan?

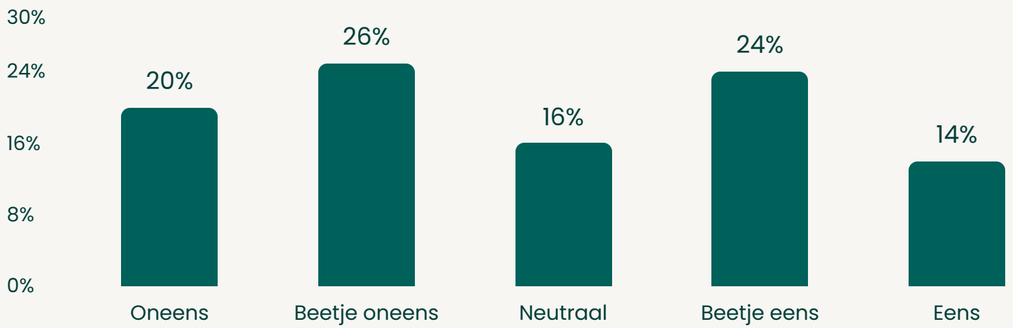
Waar ligt jouw grens? Bij welk onderwerp zou jij willen dat de bibliotheek zich wél uitspreekt?

Wie vertrouw je? Bij welke organisatie kun je nog terecht zonder dat je een mening terugkrijgt?

De bibliotheek is belangrijker voor de democratie dan de gemeenteraad.

Antwoorden (%)

Hoe vaak besproken: **8**

Samenvatting

Deze stelling leverde de meeste twijfel op: een op de zes koos neutraal. Tegenstanders vinden dat besluiten vallen waar gestemd wordt, en dat is in de raad. Voorstanders zeggen dat een democratie begint bij burgers die geïnformeerd zijn en elkaar tegenkomen, en dat gebeurt eerder in de bibliotheek dan op de publieke tribune. De gesprekken eindigden vaak met de vaststelling dat de twee elkaar nodig hebben.

Waarom oneens

Daar vallen de besluiten

Zonder raad geen begroting, en zonder begroting geen bibliotheek.

Gekozen is gekozen

De raad legt verantwoording af aan kiezers; een bibliotheek doet dat niet.

Niet iedereen komt er

Ook de bibliotheek bereikt maar een deel van de inwoners.

Waarom eens

Democratie begint bij weten

Zonder toegang tot informatie stel je geen goede vraag aan de raad.

Hier kom je de ander tegen

In de bibliotheek zit je naast iemand die je online nooit zou spreken.

Lage drempel

Bij de bibliotheek loop je binnen; bij een raadsvergadering vrijwel nooit.

Prominente ideeën & suggesties

Raad in de bibliotheek: Laat raadsleden spreekuur houden tussen de boekenkasten.

Uitleg bij verkiezingen: Bied onafhankelijke informatie over wat er te kiezen valt.

Inwoners in gesprek: Organiseer gesprekken over lokale thema's voordat de raad besluit.

Uitkomsten doorgeven: Deel wat er in zulke gesprekken leeft met de gemeente.

Verdiepende vragen

Wat is democratie voor jou? Stemmen eens in de vier jaar, of ook iets wat je tussendoor doet?

Waar praat jij mee? Op welke plek in jouw buurt hoor je meningen die je niet verwacht?

Wat heeft de raad nodig? Wat zou de gemeenteraad kunnen leren van wat er in de bibliotheek besproken wordt?

Bedankt!

Civinc

Vragen, opmerkingen, suggesties? Neem contact op via **hello@civinc.co** of ga naar **www.civinc.co/nl** voor meer informatie!

Civinc